1. ספר בראשית כ״א

לב ויכרתו ברית בבאר שבע ויקם אבימלך ופיכל שר־צבאו וישבו אל־ארץ פלשתים:
לג ויטע אשל בבאר שבע ויקרא־שם בשם יהוה אל עולם:
לד ויגר אברהם בארץ פלשתים ימים רבים:

בראשית כ״ב

א ויהי אחר הדברים האלה והאלהים נסה את־אברהם ויאמר
ב אליו אברהם ויאמר הנני: ויאמר קח־נא את־בנך את־יחידך אשר־אהבת את־יצחק ולך־לך אל־ארץ המריה
ג והעלהו שם לעלה על אחד ההרים אשר אמר אליך: וישכם אברהם בבקר ויחבש את־חמרו ויקח את־שני נעריו אתו ואת יצחק בנו ויבקע עצי עלה ויקם וילך אל־המקום אשר־
ד אמר־לו האלהים: ביום השלישי וישא אברהם את־עיניו
ה וירא את־המקום מרחק: ויאמר אברהם אל־נעריו שבו־לכם פה עם־החמור ואני והנער נלכה עד־כה ונשתחוה ונשובה
ו אליכם: ויקח אברהם את־עצי העלה וישם על־יצחק בנו ויקח בידו את־האש ואת־המאכלת וילכו שניהם יחדו:
ז ויאמר יצחק אל־אברהם אביו ויאמר אבי ויאמר הנני בני
ח ויאמר הנה האש והעצים ואיה השה לעלה: ויאמר אברהם
ט אלהים יראה־לו השה לעלה בני וילכו שניהם יחדו: ויבאו אל־המקום אשר אמר־לו האלהים ויבן שם אברהם את־המזבח ויערך את־העצים ויעקד את־יצחק בנו וישם אתו
י על־המזבח ממעל לעצים: וישלח אברהם את־ידו ויקח
יא את־המאכלת לשחט את־בנו: ויקרא אליו מלאך יהוה
יב מן־השמים ויאמר אברהם אברהם ויאמר הנני: ויאמר אל־תשלח ידך אל־הנער ואל־תעש לו מאומה כי עתה ידעתי כי־ירא אלהים אתה ולא חשכת את־בנך את־יחידך ממני:
יג וישא אברהם את־עיניו וירא והנה־איל אחר נאחז בסבך בקרניו וילך אברהם ויקח את־האיל ויעלהו לעלה תחת
יד בנו: ויקרא אברהם שם־המקום ההוא יהוה יראה אשר
טו יאמר היום בהר יהוה יראה: ויקרא מלאך יהוה אל־אברהם
טז שנית מן־השמים: ויאמר בי נשבעתי נאם־יהוה כי יען אשר
יז עשית את־הדבר הזה ולא חשכת את־בנך את־יחידך: כי־ברך אברכך והרבה ארבה את־זרעך ככוכבי השמים וכחול
יח אשר על־שפת הים וירש זרעך את שער איביו: והתברכו
יט בזרעך כל גויי הארץ עקב אשר שמעת בקלי: וישב אברהם אל־נעריו ויקמו וילכו יחדו אל־באר שבע וישב אברהם בבאר שבע:

בראשית כ״ג

א ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים שני חיי
ב שרה: ותמת שרה בקרית ארבע הוא חברון בארץ כנען
ג ויבא אברהם לספד לשרה ולבכתה: ויקם אברהם מעל
ד פני מתו וידבר אל־בני־חת לאמר: גר־ותושב אנכי עמכם
ה תנו לי אחזת־קבר עמכם ואקברה מתי מלפני: ויענו בני־
ו חת את־אברהם לאמר לו: שמענו אדני נשיא אלהים אתה בתוכנו במבחר קברינו קבר את־מתך איש ממנו את־
ז קברו לא־יכלה ממך מקבר מתך: ויקם אברהם וישתחו
ח לעם־הארץ לבני־חת: וידבר אתם לאמר אם־יש את־נפשכם לקבר את־מתי מלפני שמעוני ופגעו־לי בעפרון
ט בן־צחר: ויתן־לי את־מערת המכפלה אשר־לו אשר בקצה שדהו בכסף מלא יתננה לי בתוככם לאחזת־קבר:

2. בראשית פרק כ״ג - כ״ד

יז ויקם שדה עפרון אשר במכפלה אשר לפני ממרא השדה והמערה אשר־בו וכל־העץ אשר בשדה אשר בכל־גבלו
יח סביב: לאברהם למקנה לעיני בני־חת בכל באי שער־עירו:
יט ואחרי־כן קבר אברהם את־שרה אשתו אל־מערת שדה
כ המכפלה על־פני ממרא הוא חברון בארץ כנען: ויקם השדה והמערה אשר־בו לאברהם לאחזת־קבר מאת
כד א בני־חת: ואברהם זקן בא בימים ויהוה ברך
ב את־אברהם בכל: ויאמר אברהם אל־עבדו זקן ביתו המשל
ג בכל־אשר־לו שים־נא ידך תחת ירכי: ואשביעך ביהוה אלהי השמים ואלהי הארץ אשר לא־תקח אשה לבני מבנות
ד הכנעני אשר אנכי יושב בקרבו: כי אל־ארצי ואל־מולדתי
ה תלך ולקחת אשה לבני ליצחק: ויאמר אליו העבד אולי לא־תאבה האשה ללכת אחרי אל־הארץ הזאת ההשב
ו אשיב את־בנך אל־הארץ אשר־יצאת משם: ויאמר אליו
ז אברהם השמר לך פן־תשיב את־בני שמה: יהוה אלהי השמים אשר לקחני מבית אבי ומארץ מולדתי ואשר דבר־לי ואשר נשבע־לי לאמר לזרעך אתן את־הארץ הזאת
ח הוא ישלח מלאכו לפניך ולקחת אשה לבני משם: ואם־לא תאבה האשה ללכת אחריך ונקית משבעתי זאת רק את־
ט בני לא תשב שמה:

5. מדרש תנחומא בראשית

והאלהים נסה. זה שאמר הכתוב, ה׳ צדיק יבחן (תהלי׳ יא ה). אמר רבי יונה, הפשתן הזה כל זמן שאתה כותש עליו, משתבח. אימתי, כשהוא יפה. אבל כשהוא רע, אתה כותש עליו והוא מתפקע. כך אין הקדוש־ברוך־הוא מנסה אלא לצדיקים. אמר רבי יהודה בר שלום, היוצר הזה אינו מקיש על כלי וקנקן רעוע, שלא ישבר. ובמה הוא מקיש, על הבריא. כך אין הקדוש־ברוך־הוא מנסה לרשעים אלא לצדיקים, שנאמר, ה׳ צדיק יבחן. אמר רבי אלעזר, לבעל הבית שיש לו שתי פרות, אחת כחה יפה ואחת כחה רע, על מי הוא מטיל את העל, לא על אותה שכחה יפה. הוי אומר, ה׳ צדיק יבחן. לכך נאמר, והאלהים נסה את־אברהם.

6. פרקי ר׳ אליעזר ל״ב

וכשבא אברהם מהר המוריה, חרה אפו של סמאל, שראה שלא עלתה בידו תאות לבו לבטל קרבנו של אברהם. מה עשה. הלך ואמר לשרה, אי שרה, לא שמעת מה שנעשה בעולם. אמרה לו, לאו. אמר לה, לקח אישך הזקן לנער יצחק והקריבו לעולה. והנער בוכה ומילל, שלא יכול להנצל. מיד התחילה בוכה ומיללת, בכתה שלש בכיות כנגד שלש תקיעות, שלש ילולות כנגד שלש יבבות, ופרחה נשמתה ומתה.

ר׳ לוי אמר אחר דבריו של ישמעאל ליצחק אמר לו ישמעאל ליצחק אני גדול ממך במצות שאתה מלת בן שמונת ימים ואני בן שלש עשרה שנה אמר לו ובאבר אחד אתה מגרה בי אם אומר לי הקב״ה זבח עצמך לפני אני זובח מיד והאלהים נסה את אברהם*

8. נצי״ב

(יג) הנני. לשון ענוה וזריזות נזדרז למצות אביו ואע״פ שהיה יודע באחיו ששונאין אותו: (יד) מעמק חברון. והלא חברון בהר שנאמר (במדבר יג) ויעלו בנגב ויבא עד חברון אלא (ב״ר) מעצה עמוקה של אותו צדיק הקבור בחברון לקיים מה שנאמר לאברהם בין הבתרים (לעיל טו) כי גר יהיה זרעך:

(כד) רוח אחרת. (במדבר יד) שתי רוחות אחת בפה ואחת בלב למרגלים אמר אני עמכם בעצה ובלבו היה לומר האמת ועל ידי כן היה בו כח להשתיקם כמו שנא׳ ויהס כלב שהיו סבורים שיאמר כמותם וזה שנ׳ בספר (יהושע יד) ואשיב אותו דבר כאשר עם לבבי ולא כאשר עם פי:

3. מלכים ב׳ ג׳

כו וירא מלך מואב כי־חזק ממנו המלחמה ויקח אותו שבע־מאות איש שלף חרב להבקיע
כז אל־מלך אדום ולא יכלו: ויקח את־בנו הבכור אשר־ימלך תחתיו ויעלהו עלה על־החמה ויהי קצף־גדול על־ישראל ויסעו מעליו וישבו לארץ:

4. מדרש רבה בראשית נ״ו

י (כב, יד) ויקרא אברהם שם המקום ההוא ה׳ יראה. ר׳ יוחנן אמר, יאמר לפניו, רבון העולמים בשעה שאמרת לי קח נא את בנך את יחידך היה לי מה להשיב, אתמול אמרת כי ביצחק וגו׳ ועכשו קח נא את בנך וגו׳ וחס ושלום לא עשיתי כן אלא כבשתי רחמי לעשות רצונך, יהי רצון מלפניך ה׳ אלהינו בשעה שיהיו בניו של יצחק באים לידי עברות ומעשים רעים תהא נזכר להם אותה העקדה ותתמלא עליהם רחמים.

יא אברהם קרא אותו יראה שנאמר ויקרא אברהם שם המקום ההוא ה׳ יראה, שם קרא אותו שלם שנאמר (שם יד יח) ומלכי צדק מלך שלם, אמר הקדוש ברוך הוא אם קורא אני אותו יראה כשם שקרא אותו אברהם, שם אדם צדיק מתרעם, ואם קורא אני אותו שלם, אברהם אדם צדיק מתרעם, אלא הריני קורא אותו ירושלים כמו שקראו שניהם יראה שלם ירושלים. ר׳ ברכיה בשם ר׳ חלבו אמר עד שהוא שלם עשה לו הקדוש ברוך הוא סכה והיה מתפלל בתוכה שנאמר (תהלים עו ג) ויהי בשלם סוכו ומעונתו בציון, ומה היה אומר יהי רצון שאראה בבנין ביתי. יבדבר אחר מלמד שהראה לו הקדוש ברוך הוא בית המקדש חרב ובנוי חרב ובנוי שנאמר שם המקום ההוא ה׳ יראה, הרי בנוי. היך מה דאת אמר (דברים טז טז) שלש פעמים בשנה יראה. אשר יאמר היום בהר ה׳ הרי חרב שנאמר (איכה ה יח) על הר ציון ששמם. ה׳ יראה בנוי ומשכלל לעתיד לבוא כענין שנאמר (תהלים קב יז) כי בנה ה׳ ציון נראה בכבודו.

7. סנהדרין פ״ט

°ויהי אחר הדברים האלה והאלהים נסה את אברהם (אחר מאי) א״ר יוחנן משום רבי יוסי בן זימרא אחר דבריו של שטן דכתיב °ויגדל הילד ויגמל וגו׳ אמר שטן לפני הקב״ה רבונו של עולם זקן זה חננתו למאה שנה פרי בטן מכל סעודה שעשה לא היה לו תור אחד או גוזל אחד להקריב לפניך אמר לו כלום עשה אלא בשביל בנו אם אני אומר לו זבח את בנך לפני מיד זובחו מיד והאלהים נסה את אברהם ויאמר קח נא את בנך אמר רבי שמעון בר אבא *אין נא אלא לשון בקשה משל למלך בשר ודם שעמדו עליו מלחמות הרבה והיה לו גבור אחד ונצחן לימים עמדה עליו מלחמה חזקה אמר לו בבקשה ממך עמוד לי במלחמה זו שלא יאמרו ראשונות אין בהם ממש אף הקב״ה אמר לאברהם ניסיתיך בכמה נסיונות ועמדת בכלן עכשיו עמוד לי בנסיון זה שלא יאמרו אין ממש בראשונים

9.

לכך יש לפרש

פרחה רוחה מרוב שמחה

10.

לאמר לך לך לעצמותיך כדרך שנא׳ לאדם שילך לעבוד את האדמה אשר לוקח משם ולמעלה פ׳ בראשית פי׳ שקאי על הר המוריה כי אדם ממקום כפרתו נברא ומקומו מן הר המוריה כי משם לוקח עפרו

11. עולת ראיה

וכדי לתמם את חזון הנסיון בכל עמקו וגבורתו, קרא האלהים אליו: אברהם. בקריאה קדושה זו הוטבעה עצמיותו בתוכו. וכל החפצים, הרצונות והשאיפות, הקשורים לפרטיותו, התגלו בכל עז גבורתם וגדלם, עד כדי ההכשרה לגלות את האופי הרצוני החפשי של ענק עולם זה, שזוהי מדת הנסיון הנשגב.

ויאמר הנני. מתוך חרדת קודש של דבר ד׳, ריכז עצמו אותו צדיק, ע״פ הקריאה האלהית, שיהיה הוא עצמו מה שהוא בעצם הויתו הפרטית ע״פ קריאת שמו אברהם. מתוך אומר סלה זה נכנס הוא, ברום קדושת כל שאיפותיו, אל עצמיותו, והכנסה עצמית כזאת, שבאה מתוך החרדות העליונה לדבר ד׳, של ירא האלהים העליון, היא חודרת ועמוקה. היא ככר מרכזת את כל החיים אל הפרטיות המהותית, כפי מדת ההכשרה היותר עמוקה, ששום כח המשכה טבעית לא יוכל להיות ככה מעמיק את ההתרכזות האפינית, בתוכיות הנפש פנימה, עד כדי עומק זה, לחוש ולהרגיש יפה יפה את כל הרגשות הנשאים, הגנוזים בטבע האדם, וכל יחושיו החביבים הנוגעים בנפשו. זהו הגודל של המאמר הנני.

12. מלכים א׳

י ואת־נתן הנביא ובניהו ואת־הגבורים ואת־שלמה
יא אחיו לא קרא: ויאמר נתן אל־בת־שבע אם־שלמה לאמר הלוא שמעת כי מלך אדניהו בן־חגית ואדנינו דוד לא ידע:
יב ועתה לכי איעצך נא עצה ומלטי את־נפשך ואת־נפש בנך
יג שלמה: לכי ובאי אל־המלך דוד ואמרת אליו הלא־אתה אדני המלך נשבעת לאמתך לאמר כי־שלמה בנך ימלך
יד אחרי והוא ישב על־כסאי ומדוע מלך אדניהו: הנה עודך מדברת שם עם־המלך ואני אבוא אחריך ומלאתי את
טו דבריך: ותבא בת־שבע אל־המלך החדרה והמלך זקן מאד
טז ואבישג השונמית משרת את־המלך: ותקד בת־שבע
יז ותשתחו למלך ויאמר המלך מה־לך: ותאמר לו אדני אתה נשבעת ביהוה אלהיך לאמתך כי־שלמה בנך ימלך אחרי
יח והוא ישב על־כסאי: ועתה הנה אדניה מלך ועתה אדני
יט המלך לא ידעת: ויזבח שור ומריא־וצאן לרב ויקרא לכל־בני המלך ולאביתר הכהן וליאב שר הצבא ולשלמה עבדך
כ לא קרא: ואתה אדני המלך עיני כל־ישראל עליך להגיד
כא להם מי ישב על־כסא אדני־המלך אחריו: והיה כשכב
כב אדני־המלך עם־אבתיו והייתי אני ובני שלמה חטאים: והנה
כג עודנה מדברת עם־המלך ונתן הנביא בא: ויגידו למלך לאמר הנה נתן הנביא ויבא לפני המלך וישתחו למלך על־
כד אפיו ארצה: ויאמר נתן אדני המלך אתה אמרת אדניהו
כה ימלך אחרי והוא ישב על־כסאי: כי ירד היום ויזבח שור ומריא־וצאן לרב ויקרא לכל־בני המלך ולשרי הצבא ולאביתר הכהן והנם אכלים ושתים לפניו ויאמרו יחי המלך
כו אדניהו: ולי אני־עבדך ולצדק הכהן ולבניהו בן־יהוידע
כז ולשלמה עבדך לא קרא: אם מאת אדני המלך נהיה הדבר הזה ולא הודעת את־עבדיך מי ישב על־כסא אדני־המלך
כח אחריו: ויען המלך דוד ויאמר קראו־לי לבת־שבע ותבא
כט לפני המלך ותעמד לפני המלך: וישבע המלך ויאמר חי־
ל יהוה אשר־פדה את־נפשי מכל־צרה: כי כאשר נשבעתי לך ביהוה אלהי ישראל לאמר כי־שלמה בנך ימלך אחרי
לא והוא ישב על־כסאי תחתי כי כן אעשה היום הזה: ותקד בת־שבע אפים ארץ ותשתחו למלך ותאמר יחי אדני המלך
לב דוד לעלם: ויאמר המלך דוד קראו־לי לצדוק הכהן ולנתן הנביא ולבניהו בן־יהוידע ויבאו לפני המלך:
לג ויאמר המלך להם קחו עמכם את־עבדי אדניכם והרכבתם את־שלמה בני על־הפרדה אשר־לי והורדתם אתו אל־
לד גחון: ומשח אתו שם צדוק הכהן ונתן הנביא למלך על־
לה ישראל ותקעתם בשופר ואמרתם יחי המלך שלמה: ועליתם אחריו ובא וישב על־כסאי והוא ימלך תחתי ואתו צויתי
לו להיות נגיד על־ישראל ועל־יהודה: ויען בניהו בן־יהוידע את־המלך ויאמר אמן כן יאמר יהוה אלהי אדני המלך:
לז כאשר היה יהוה עם־אדני המלך כן יהי עם־שלמה ויגדל
לח את־כסאו מכסא אדני המלך דוד: וירד צדוק הכהן ונתן הנביא ובניהו בן־יהוידע והכרתי והפלתי וירכבו את־
לט שלמה על־פרדת המלך דוד וילכו אתו על־גחון: ויקח צדוק הכהן את־קרן השמן מן־האהל וימשח את־שלמה ויתקעו
מ בשופר ויאמרו כל־העם יחי המלך שלמה: ויעלו כל־העם אחריו והעם מחללים בחללים ושמחים שמחה גדולה ותבקע הארץ בקולם·